

Izhaja vsak četrtik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
in eno leta K 4.—
za pol leta „ 2.—
in četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Dobrohotni katoliški
tiskovnega društva do-
živajo list brez po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobijo
se v tiskarni in po
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oglasila se plačuje
od navadna vrstica,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do urede popoldne.

Štev. 48.

V Mariboru, dne 27. novembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Deželni zbori.

Volitve za vse one deželne zборе, ki so bili drugo polovico letošnjega leta razpuščeni, so končane. V obče se niso v nobenem deželnem zboru razmere strank zelo spremenile, povsod imajo iste stranke vlado v deželnem zboru v rokah, kakor poprej. Katoliške stranke so povsod napredovale, razven na Štajerskem in Šlezkem. Najsičajnejša je bila zmaga kršč-socialne stranke na Nižje Avstrijskem, kjer so premagali na Dunaju in v kmetskih skupinah liberalne pristase popolnoma. Razmerna najmočnejša je katoliška stranka v deželnem zboru predarelskem, kjer stoji 4 liberalcem 20 katoliško mislečih poslancev nasproti. Najhujši poraz pa so doživele katoliške stranke na Štajerskem, kjer so nemški katoliškonarodni poslanci obdržali samo 8 poslaniških mest, druge so izgubili na liberalne stranke.

Slovanska stvar je, kolikor se sme po izidu volitev soditi, povsod ostala vsaj v dosedanji moči, ali pa celo napredovala. Le na Koroškem je doletela Slovence velika nesreča, v novem deželnem zboru bodo imeli samo enega poslanca, prej so imeli tri.

Kar se tiče kmetskih koristij, bodo one dobivale le tam prave zagovornike in pospešitelje, kjer so močne krščanske stranke v deželnih zborih. Zato je povsod zmaga kmetskih teženj odvisna edino le od zmage katoliških strank. Največ se stori zadnji čas za ljudski, tudi kmetski blagor, na Nižje Avstrijskem, ker je tam na krmilu delavna krščansko-socialna stranka.

Na Štajerskem so si izvolile kmetske skupine take-le poslance: 8 Slovencev, 8 katoliško-narodnih nemških poslancev, 6 bauernbündlarjev in 1 nemškonacionalca. Bauernbündlarji so med Nemci to, kar so med Slovenci »Štajerčevi«¹ pristasi. Laskajo se kmetu, obetajo mu pomoč, kričijo nad drugimi strankami, da ne storijo nič za kmeta, a sami so popolnoma pod vodstvom meščanov in tržanov. Nemških bauernbündlarjev ne vodi kmet, ampak neki baron Rokitsky, kateri se niti ne da voliti v kmetskih skupinah, ampak v mestih in trgih. Pravi kmetski program ima katoliškonarodna stranka na Štajerskem. V svojem programu se ozira na vse potrebe kmetskega stanu, ki se najnujnejše oglašajo v sedanjem času ter zahtevajo ugodne rešitve. Slovenski poslanci vsaj v svojem volilnem oklicu niso posvetili mnogo pozornosti izrecno kmetsko-stanovskim zahtevam. Upamo pa, da bodo pri svojem delovanju v deželnem zboru zamujeno popravili in se v narodno-gospodarskih vprašanjih naslanjali na katoliško-narodne nemške poslance, seveda vedno varujoč našo spodnještajersko stališče.

H koncu še podamo kratek seznam, kakšno je razmerje strank v različnih deželnih zborih, ki so sedaj na jesen volili. Štajerski deželni zbor ima 63 poslancev. Izmed teh je: 3 virilisti (2 škofa, 1 liberalce), 12 ustavovercev, 8 Slovencev, 8 katol.-narodnih, 6 bauernbündlarjev, 3 liberalci (z virilistom vred), 23 nemško-nacionalcev. Na Koroškem 43 poslancev: 1 virilist (škof), 1 Slovenec, 2 krščanska socialca, 1 bauernbündlar,

6 liberalcev, 27 nemških nacionalcev. Na Predarelskem 24 poslancev: 20 krščanskonarodnih in 4 liberalci. Na Solnograškem 28 poslancev: 1 virilist (škof), 15 konservativcev, 4 nemški nacionalci, 9 liberalcev. Na Gornje Avstrijskem 50 poslancev: 1 virilist, 29 konservativcev, 4 nemški nacionalci, 2 ustavoverca, 7 liberalcev, 1 divjak, 10 nemških nacionalcev. Na Nižje Avstrijskem 78 poslancev: 3 virilisti (2 škofa, 1 liberalce), 18 liberalcev (z virilistom vred), 3 konservativci, 1 divjak, 1 socialdemokrat, 7 nemških nacionalcev, 45 krščanskih socialcev. Na Šlezjskem 31 poslancev: 1 virilist, 9 ustavovercev, 4 liberalci, 10 nemških nacionalcev, 1 Vsenemec, 3 Čehi, 3 Poljaki. Na Moravskem 100 poslancev: 2 virilista, 7 konservativcev, 6 od srednje stranke, 38 liberalcev, 6 nemških nacionalcev, 5 Vsenemcev, 36 Čehov.

Državni zbor.

Dunaj, 26. novembra 1902.

Državni zbor še živi.

Splošno se je pričakovalo, da vlada odgodi za toliko časa državni zbor, da se dožene sprava med Nemci in Čehi. Nemci iz Češkega so imeli neko zborovanje v ta namen, da se dogovorijo, kaj naj privolijo Čehom in kaj naj sami za sebe zahtevajo, a pruski Nemci našega državnega zbora so proti vsaki spravi s Čehi, dokler se ne zagotovi nemški državni jezik v Avstriji. Ker pa nobeden slovanski, pa tudi nobeden laški

Listek.

O jetiki.

Govoril na shodu bolniške blagajne v Šoštanju 12. okt. t. l. dr. Janko Serbec.

Častita gospoda! Če sem se danes na prošnjo Vašega delavnega tajnika, gospoda Volka, k besedi oglasil, sem Vam hotel nekaj o najhujši in najbolj obširni bolezni povedati, to je o jetiki, sušici ali tuberkulozi.

Znana je že precej dolgo ta bolezen zaradi nevarnosti, in v zadnjem času, to je od leta 1899, niso se samo zdravniki in posamezniki začeli bojevati proti tej bolezni, ampak tudi država, ker je za državo postala hujša kakor huda vojska. Zakaj, Vam bom povedal pozneje.

Pa ne samo zategadelj, ker se zdaj skoro v vsakem časopisu o tej bolezni čita, ampak kot zdravnik se hočem obrniti do Vas, da tudi Vi pomagate v boju proti jetiki, ker ravno Vi, gospodje, ki tukaj na selu živite, kjer ljudje ne zvedo vsega, kar se na svetu godi, ker tudi Vi ne ostanete vedno v taistem kraju, ampak se večkrat preselite in se Vam zaradi tega nudi priložnost, da ne samo v svoji hiši in v svojem okraju morete poučevati druge ljudi, ampak tudi v drugih krajih, in ker so nekateri od Vas rokodelci, ki morajo

pri delu sedeti, da bodo vedeli, kako morajo taisti, ki so zaradi tega v hujši nevarnosti, na se paziti in na kaj naj pazijo.

Jetika je razširjena po celem svetu, pa vendar je znano, da na visokem severu in na jugu, kakor tudi na visokih gorah ali pri morju ni tako huda, kakor daleč proč od morja in v ravninah.

Najmanj jetike je vsled tega, in kar tudi štetje potrjuje, na Angleškem, potem od večjih držav na Laskem, Nemškem in Avstrijskem, najhujše pa je na Ruskem.

V naši državi je štajerska dežela na boljšem nego Češka in Nižje Avstrijska. Kar se zadnjih dveh dežel tiče, je v njih hujša kakor pri nas, ker imata mnogo velikih mest, kakor Praga in Dunaj, mesta pa so za ljudi vedno bolj nevarna kakor dežela, ker morajo tam bolj skupno živeti in nimajo tako dobrega zraka kakor mi.

Kar pa jetika pomeni kot bolezen, to Vam bodo pokazale različne številke. Šest odstotkov vseh bolnikov v bolnici in štiri odstotki vseh mrličev v bolnici umrje na jetiki. Na Štajerskem jih umrje od 1.400.000 prebivalcev vsako leto 5800 na jetiki. V našem ožjem okraju jih umrje v Šoštanju od 30—5, v Št. Florjanu od 9—3, v Topolsici od 16—3, v Šoštanski okolici od 32—1 na jetiki. Največ jih umrje v starosti med 20 in

30 letom, torej, kakor se reče, v najboljši starosti. V teh desetih letih umre skoro polovica vseh na jetiki umrlih ljudi. Jetika se pokazuje ne samo pri človeku, ampak tudi pri govedu. In to je nekaj važnega, ker se tudi po mleku lahko sušica dobi; pijte torej samo kuhano mleko!

Začetkom sem rekel, da je jetika že dolgo znana; moram pa to v nekoliko popraviti. Znana je pač bila, kako se pri bolniku pokaže, ni se pa vedelo, odkod prihaja in na kak način zboli človek. Šele leta 1881 je po dolgem delu in težkem trudu profesor dr. Robert Koch v Berlinu našel, da je vzrok tej bolezni mala živalica, katero se šele vidi v mikroskopu, če je 1000 krat povečana in se pokaže potem kot mala črtica.

Če na pljučni jetiki bolan človek kašlja, tedaj se nahaja v pljuncu sto in sto tisoč takšnih živalic in te se, če pridejo v drugo truplo, posebno v bolano in slabo, množijo in povzročijo tudi pri drugem človeku jetiko.

Kaj sledi iz tega? Prvič, da ne smeš pljuncev požreti, če ti pridejo v usta, in drugič, da se mora vsaki pljunec uničiti. Jetika se največkrat prikaže v pljučih; če bolnik pri kašljanju ne drži roke pred usti, ampak, kar se večkrat vidi, drugemu v obraz ali usta kašlja in pljune, potem dobi drugi človek z zrakom sto in več takih malih pa

ali rumunski poslanec v to ne privoli, je malo upanja, da se dožene češko-nemška sprava in se napravi mir v poslanski zbornici. Vlada pa še vedno skuša, spravo dognati. Danes se trdi, da, če zbornica tudi ne sklene nobene postave, katero zahteva vlada, bo pustila, naj zboruje do božiča. Pravi, da Nemci iz Štajerskega priganjajo svoje tovariše na Češkem, naj se vendar udajo češkim zahtevam, ker sicer tudi Nemci izvan čeških dežel veliko škodo trpi, ker je zbornica nedelavna. V tem duhu pišejo tudi nekateri nemški časniki. V kratkem bojo Nemci iz Češke naznanili, pod katerimi pogoji se vdajo Čehom. A kaj bi to pomagalo, če ne privoli k spravi vsenemški poslanci?

Slovanska zveza.

Preden se je razšel meseca junija tega leta državni zbor, sta sklenila: slovansko središče in hrvatsko-slovenski klub, da se zopet združita. Poslanci obeh klubov so imeli v zdajšnjem zasedanju že več skupnih sej. Pretečeni teden se je sklenilo, da naj bo novo ime obeh klubov: «Slovanska zveza». V «Slovanski zvezi» so vsi katoliški poslanci iz Kranjske, 3 štajerski slovenski poslanci (vitez Berks je še vedno «divjak», ker ne pristopi v nobeden klub), potem eden poslanec iz Goriske, eden iz Istre, vsi Hrvati, 5 Rusinov in 3 katoliški Čehi. Klub šteje 28 poslancev.

Civilna lista.

Tako se imenuje plača, katero dobiva cesarski dvor od države. Do zdaj je znašala «civilna lista» 9,300.000 kron na leto. Finančni minister pa je podal poslanski zbornici načrt postave, po kateri naj se to plačilo povikša za 2 milijona kron. Civilna lista bi toraj znašala, ako predlog sprejme zbornica, 11,300.000 kron.

Vsenemški poslanec iz Lipnice „Malik“.

Ta poslanec se vedno peča v državni zbornici s katoliškimi duhovniki; samo, da se vselaj opeče. Zadnjič je tožil dva župnika, češ, da jeden ni hotel napraviti tako imenovanega «družinskega izvestja» (Familienbogen), da bi se oprostil kmetski sin vojaške službe; drugega župnika zopet, da je za tako «izvestje» računal dve kroni. Vlado je toraj prosil, naj tema duhovnikoma prepove njuno nepostavno ravnanje. Ministrski predsednik je odgovoril, da sta obadva župnika ravnala popolnoma postavno. Župnik, katerega Malik dolži, da ni hotel napraviti onega izvestja, je kmeta opozoril, da je čisto prazno delo, prositi za oproščenje njegovega sina, ker ima še dva druga sinova doma. Prigovarjal je župnik kmetu, naj si ne napravlja nepotrebnih stroškov.

Ko pa kmet vendar zahteva to izvestje in vloži prošnjo, se je pokazalo, da res ni bilo postavnega vzroka, iz katerega bi se bil mogel oprostiti njegov sin. Minister toraj trdi, da je župnik čisto pravilno ravnal. Kar pa zadeva oni dve kroni, kateri je drugi župnik zahteval za to družinsko izvestje, odgovarja dr. Körber, da imajo župniki vsled ministerske naredbe iz leta 1860 pravico, zahtevati štiri krona za take listine. Če je toraj župnik tirjal 2 kroni, je tirjal premalo, ne pa preveč.

Poslanec Grazhofer in kmetijska zadruga v Sinčivesi.

Ta poslanec je nakopičil celo gramado pritožb proti imenovani zadrugi ter zahteval od vlade, naj postavno postopa proti njej. Poljedelski minister Giovanelli je odgovarjal, da je dal poslovanje kmetijske zadruge v Sinčivesi natančno preiskati. Priznava, da ima ta zadruga velike težave; trdi, da je na blagor tamošnjemu ljudstvu, da pa ni mogel prav ničesar zaslediti, kar bi bilo pri tej zadrugi nepostavnega.

Kakor štajerski Malik, se je vrezal tudi koroški Grazhofer.

Državne podpore.

V četrtek, dne 20. novembra se je vršila obravnava o nujnih predlogih, katerih se je silno veliko vložilo radi premnogih škod zadnjega poletja vsled toče i. t. d. Vsi predlogi so se od zbornice sprejeli in se je vladi naročilo, naj natančno preiskuje potrebe poškodovanega prebivalstva ter pomaga z državnimi podporami. Isti sklep bo brez dvoma v zadevi teh nujnih predlogov napravila tudi gospodarska zbornica. Slednjič bo pa vse odvisno od tega, kako bojo okrajna glavarstva poročala vladi o potrebah ljudstva. Poslanci zamorejo vladi dovoliti denar za take uime; razdelitev denarja ali žita imajo pa v rokah politične oblasti.

Isti dan je predložila vlada zbornici postavni načrt, naj se njej dovoli kredit s 3,900.000 kronami v ta namen, da odpomore po uimah poškodovanim.

Terminalska kupčija z žitom na borzi.

«Slov. Gospodar» je že zadnjič poročal, da priporoča gospodarski odsek poslanske zbornice, naj se sprejme ta postava, kakor jo je sprejela gospodarska zbornica. Ta je namreč spremenila nekatere sklepe poslanske zbornice. Bitstvo teh sprememb je v tem, da hoče gospodarska zbornica dati poljedelskemu ministrstvu oblast, da sme letó prepovedati goljufno kupčijo z žitom na borzi, v katerikoli obliki bi se začela ta kupčija;

poslanska zbornica pa noče dati vladi te oblasti, temveč zahteva, naj se vsled postave ta spekulativna kupčija prepove. Mnogo poslancev namreč ne zaupa vladi, da bi ta imela pogum, prepovedati večinoma židovskim spekulantom to goljufivo kupčijo. Pri tej priliki so nekateri poslanci, posebno vsenemški, pa tudi krščanski socijanci, vladi predbacivali, da ona varuje in ščiti to kupčijo. Ministra Giovanelli, kakor njegovega sekcijškega šefa Becka so zmerjali z grdimi psovskami. Obveljal je predlog dr. Schöpferja, da se naj ta kupčija prepove postavno: z 94 proti 93 glasovi. Propadel je sklep gospodske zbornice. Stvar toraj še ni rešena. Pride zopet pred gospodsko zbornico. Kaj bo ta storila, se ne vé. Bati se je, da se bo stvar zavleka za neprimerno dolga časa. V imenu «Slovanske zveze» je izjavil poslanec Povše, da on in njegovi tovariši glasujejo za sklep gospodske zbornice iz tega vzroka, da se stvar reši prej ko mogoče. V istem smislu je govoril Mladoček dr. Fiedler in priporočal sklep gospodske zbornice tudi poročevalec dr. Ploj; toda brez uspeha, kakor smo že omenili. Da je predlog gospodarskega odseka propadel in se vtegne stvar zavleči za Bog zna kako dolgo, to so zakrivali Poljaki. Ti so bili zbrani v klubovi seji, ko se je vršilo zborovanje. Mnogo jih je prišlo sicer pravočasno v zbornico med tem, ko so se šteli glasovi. Toda Vsenemci so tako divje kričali in se upirali štetju poljskih glasov, da njim (Vsenemcem) je moral prijenjati predsednik Dr. Žaček in ni štel poljskih glasov. Iz tega se zopet vidi, da je premnogokrat vse odvisno od enega samega glasa.

Plača učiteljev na Češkem.

Deželni zbor češki je soglasno sklenil, da se naloži deželna naklada na pivo z dvema kronama od hektolitra (2 vin. na liter), da se s temi vikšimi deželnimi dohodki zboljša plača učiteljev. Vlada pa noče te postave predložiti presvitlemu cesarju v potrdilo, ker je voljna privoliti samo 1 krono 40 vin. doklade. Akoravno so poslanci vseh strank prosili, naj da potrditi sklep deželn. zbora, se dozda vlada ni vdala. V seji dne 25. novem. je spravil to zadevo v razgovor poslanec dr. Kramar ter vlado hudo prijemal radi tega. Očital ji je, da vlada baranta, češ: »če Vi Čehi odjenjate od Vaših narodnih in jezikovnih zahtev, ugodim Vaši želji.« Jako osorno je odgovarjal ministrski predsednik ter zahteval, naj državni zbor sklepa o stvarih, ki so mu izročene; vlada ima le eno željo: da se sporazumeta obe narodnosti na Češkem.

nevarnih živalic v svoja pljuča. Pokaže pa se jetika pri človeku tudi v črevesih in sicer če pije človek sirovo mleko od jetične krave, tedaj požre, če se hoče najesti in okrepiti, svojega najhujšega sovražnika. Nadalje se po kaže tudi v žlezah, kateri se tudi škrofeljni imenujejo, in v kosteh. Hvala Bogu, da v kosteh redkokedaj; kajti ti bolniki so res usmiljenja vredni, ker se bolezen prav polagoma razširja, počasi a gotovo uniči človeka, ki je leta in leta v postelji ležal in pri katerem je nazadnje skoro vsaka kost gnijala.

Reči se mora, da so nekateri ljudje že od poroda v nevarnosti, namreč taisti, pri katerih se kažejo ozke prsi, ki v mladosti prehitro rastejo in kojih stariši so, to je glavna stvar, tuberkulozni. Če imate torej sinove, če imate v koji hiši kako veljavno besedo, prepovedujte tedaj, da se tak slab fantič ne uči rokodelstva, pri katerem mora sedeti ali od zjutraj do večera v prahu delati. Saj mu ponuja svet dovolj drugih prilik, pri katerih si more svoj kruh zaslužiti.

Čeprav imamo zdravniki tudi zdravila proti jetiki, pa žalibog, in to Vam je tudi znano, ne takšnih, katera bi pomagala v vsakem slučaju. Pa o tem govoriti ni moja naloga, ampak povedati hočem le, na kaki način se lahko vsak človek ubrani, da ne dobi sušice. To pač ni samo zdravniku po-

trebno vedeti, ampak tudi posameznikom in tukaj Vi zdravniku lahko mnogo pomagata. Če se tudi uspeh ne prikaže, vendar storite človeškemu rodu isto dobroto, kakor stari kmet, ki je sadonosnik ali drevesa nasadil, čeprav sam ve, da ne bo doživel sadja, ne gozda, a prepričan je, da dela za bodočnost in da bodo njegovi potomci doživeli korist njegovega dela.

Vsak zdrav človek torej naj pazi, da ne bode na jetiki zbolel. Je lahko rečeno, mi bodete odgovorili, pa težje je to izpolniti. Motite se, ni tako težko. Recimo na primer: Kaj mislite, kdo bo lažje zbolel, tisti, ki se po zimi trese od mraza, ali tisti, ki hodi tako mirno kakor v poletju? No, vsak bode rekel, da tisti, kateri se kar trese, če zapihlja mrzel veter. Res; pa da Vam mraz in veter ne škodujeta ročno, lahko dosežete, če se pridno v poletju kopljete in se mrzlo umivate.

Dalje, ali ste že videli kedaj pijanca močnega? Menda ne! Ker pa mož, ki se vsak dan napije, posebno če žganje pije, ni nikdar močan, zato je pri tem človeku vsaka bolezen nevarna, posebno pa jetika in ga jako lahko vrže. Moj oče so navadno, če so šli po zimi na lov, vzeli seboj malo steklenice starine. Pride nekoč njih sosed na stanje k njim in jih prosi, naj mu dajo nekaj žganja, ker je sam pozabil svojo steklenico doma.

»Žganja nimam in je tudi nikdar ne pijem, pa nekaj starine vam prav rad ponudim. Pa glejte, gospod, Vi ste močen, komaj 26 let star mož, a se tresete, jaz pa, ki imam že več ko 60 let na hrbtu, stojim mirno in še sploh nisem rabil starine.« Glejte, gospodje, na Koroškem, kjer se pije v nekaterih krajih mnogo žganja, prišlo je že tako daleč, da vzamejo pri naboru od sto fantov samo pet, in vrhu tega še marsikatero vzamejo, katerega bi v zdravih okrajih odklonili. Nemara si kdo misli, srečni so, ker jim ni treba služiti, jaz pa rečem, ubogi so, ne zaradi tega, ker ne morejo služiti, kajti kmetski fant se bo redkokedaj sam silil k vojakom, ampak nesrečni, ker jih je na Koroškem toliko bolanih in slabih. Vprašajte kruljevca, ali ne bi raje služil, če bi le bil zdrav. Nočem s temi besedami reči, da bi pijačo sploh pustili, pijte, če ste žejni, čašo piva ali vina, pa žganja ne; naravnost hudodelstvo pa je dajati otroku močno pijačo, posebno žganje. Otroku naj sploh vse pusti tudi vino in pivo, najmanj do petega leta.

Rekel sem Vam tudi začetkoma, da so otroci slabih, posebno pa jetičnih starišev v hujši nevarnosti. V Ameriki se navadno pustita zaročenca pred poroko od zdravnika preiskati, in le če sta zdrava, se poročita. Tudi pri nas bi bilo nekaj takega potreba in

Šenerer zahteva razpust poslanske zbornice.

V seji 25. novembra je razlagal vsenemški poslanec Šenerer, da je radi »hudobnih Čehov« nemogoče rešiti državni proračun za prihodnje leto. Vpraša torej zborničnega predsednika grofa Vetterja, ali bo vladi priporočal, da se državni zbor razpusti. Predsednik mu bo o tem vprašanju prihodnjic enkrat odgovoril.

26. november dan žalosti.

Koncem seje 25. novembra je predsednik predlagal, naj bo prihodnja seja naslednji dan, v sredo 26. novembra. Tu se vzdigne vsenemec dr. Bareuter, rekoč: »Dne 26. nov. l. 1897 se je pripetila grozna hudobija. Takratno predsedstvo zbornice je poklicalo policijo v zbornico, katera je nekatere poslance (rogovileže) odvedla iz hiše. V znamenje žalosti nad to hudobijo predlagam, da se jutrišnji dan praznuje in se prihodnja seja obhaja šele v četrtek, 27. novembra.« Predsednik da o tem predlogu glasovati. Toda le 11 poslancev (Vsenemci in 1 Nemec) se je vzdignilo, vsi drugi so obsedeli. Vsenemci so radi tega silno kričali in zmerjali nemške poslance, posebno tudi dr. Kramara, ki je predsedoval zbornici, ko so policaji odpeljali iz zbornice Wolfa, Šenererja in nekatere socijalne demokrate. Ko predsednik grof Vetter izjavi, da ostane pri njegovem predlogu, zakriči Vsenemec Franko Stein: »Jaz pa vendar ne pridem jutri k seji.« Vsa zbornica se mu roga: »bomo že brez tebe zborovali.«

Nujni predlog poslanca dr. Ploja.

Poslanec dvorni svetnik dr. Ploj je stavil v seji državnega zbora dne 11. novembra t. l. sledeči nujni predlog:

Občina Sv. Florijan pri Rogatcu je bila v tem letu trikrat opustošena po uimah: spomladi po mrazu, po letu po toči in povodnji.

Te uime zadenejo občino tem hujše, ker je že itak uboga vsled opustošenja vinogradov po trtni uši.

Slaba letina na koruzi, ki je glavni pridelek občine, je pa revščino tako zelo povišala, da se brez vladne pomoči ne more utešiti.

Nujna in izdatna pomoč je potrebna, ker se približuje zima.

Podpisani predlagajo: Visoka zbornica naj sklene: Vlada se pozivlja, da takoj uteši bedo občine Sv. Flo-

če se tudi ne pusti vsak prej preiskati, vendar naj vsak prej zdravnika vpraša za svet. In če sta zaročenca na jetiki bolana, naj čakata, dokler ne ozdravita.

Sedaj pa pride nekaj jako važnega in to je čistost pri osebi in v sobi. Povedal sem Vam, da je pljunec jetičnih ljudi jako nevaren. Zaradi tega je železnica v vsakem vozu pustila nabiti: »Se prosi, da se ne pljuva na tla.« Taisto najdete v tramvajskih vozovih v večjih mestih in ako bi bilo to v vsaki sobi nabito, bi bilo dobro! Kako in kam se naj pljune? Če bolnika kašelj prime, naj vedno roko pred usta drži in si roko potem umije. Umiti se mora tudi prej ko je. Pljuniti se ne sme na tla, tudi ni dobro v robec, ampak v malo skledico, v katero se vlije vsak dan nekoliko vode. Na tak način se da skledica lažje osnažiti, pljunec se ne more osušiti in živali ne morejo tako lahko po prahu in zraku priti v pljuca. Samonasebi se ne razume, da je treba v sobi, posebno kjer več ljudij skupaj živi, dvakrat na dan za kratek čas okno odpreti. Včasih se nahaja v takšni izbi duh, ki človeka, ki vstopi, kar nazaj vrže. Stokrat bolje je tudi, kakor se z žganjem za trenotek okrepiti, se pošteno najesti. Slabi ljudje naj izkoriščajo, kar jim dežela ponuja, to je dober zrak in mleko. V prostem času se malo sprehajati in v gostilni kupico mleka piti, še nobenemu ni škodovalo, mnogim pa koristilo. Če je mleko tudi od bolane krave, toda kuhano, ni nič nevarno in zaradi tega sem preje rekel, ne pijte surovega mleka!

Da še v kratkem povem, zakaj se v sedanjem času toliko govori o jetiki, je vzrok, da se je očitno dokazalo, da se da jetika v začetku bolezni ozdraviti, pozneje pa zboljšati ali olajšati, če je že jako huda. Novejši čas nam je prinesel nekatera dobra zdravila. A

rijan pri Rogatcu s primerno podporo iz zaklada za nesreče po uimah.

V oblikostnem oziru se predlaga, da se ta predlog izroči brez prvega branja odseku za uimske nezgode. — Dunaj, 11. nov. 1902. — Slede podpisi.

Nujni predlog se je sprejel in izročil vladi, da ukrene vse potrebno.

Politični ogled.

Presvitli cesar. Zdravje presvitlega cesarja se od dne do dne boljša. Vsak dan naredi že kratek izprehod po parku Schönbrunn. Toda nekoliko časa še ne bode nobenih sprejemov pri cesarju.

Nova stranka. Štajerski Nemci hočejo novo stranko. Zato se je ustanovil v Gradcu »Deutscher Verein«. Svoje pristaše bodo pobirali pri nemški ljudski in pri nemški liberalni stranki.

Novi nižjeavstrijski deželni maršal. Za deželnega maršala (predsednika) nižjeavstrijskega deželnega zbora bode imenovan najbrže vendar le kršč.-socialni knez Liechtenstein. Listi namreč poročajo, da je prelat Šmolc namestniku grofu Kiellmannsegu pisal pismo, v katerem mu naznanja, da ne bi vzprejel mesta deželnega maršala, ako bi bil za takega imenovan.

Ustaja na Macedonskem. Nepopisna so grozodejstva, katerim so izpostavljeni slovanski prebivalci macedonskih vasi, koder se širi ustaja. Letos je zima v Macedoniji ne navadno hitro in hudo nastopila, tako da je ustašem otežkočeno uspešno gibanje. Zato pa so še tem groznejše turška nasilstva v selih, kjer so brez obrambe možkih ženske, otroci in starčki. Tu ropajo Turki, kar se ugrabiti da, posiljujejo žene, dekleta in celo deklince do 8 let. Starčke koljejo pred očmi njih sorodnikov, a ko so pomorili in poropali vse, zažgò vas in gredo dalje morit in puštošit. V selu Vlasi so zažgali in razdejali Turčinu cerkev, a prej so jo še oskrnjali na ostuden način. Na oltarju pa so uganjali stvari, ki se popisati ne dajo. V Bistrici so zaklali bolnega moža pred očmi njegove žene, dva lepa otroka pa so razsekali na drobne

če tudi taista pomagajo, se mora vendar zahtevati, da bolnik tudi v bolnici tako živi, da drugim s svojo boleznijo ne škoduje, kar pa v javnih bolnicah ni mogoče. Zidati so se začela torej za tuberkulozne ljudi posebne bolnišnice, tako na Nemškem v Görbersdorfu, v Nemški Šleziji, pozneje v Falkensteinu in na Avstrijskem v Allandu. Te bolnišnice so samo za tuberkulozne ljudi. O prvem, najstarejšem zavodu morem Vam povedati, da je v začetku, to je od leta 1850—1860 jih umrlo 7 odstotkov, od leta 1890—1897 pa samo 3 odstotki. Kaj to pomeni, vidite sami, če računate, da od vseh bolnikov v drugih občnih bolnicah, v katerih je na tisoče nevarnih bolnikov sprejetih, 6 odstotkov izmed vseh bolnikov na jetiki umrje.

Da končam! Vidite, častito društvo, torej ni tako težko na se in na svoje bližnje paziti in ker je vsak od Vas tako pameten, da uvidi v jetiki istinito nevarnost in ker je že vsak večkrat ne samo slišal o tej bolezni govoriti, ampak tudi videl, kako je sorodnika, prijatelja ali bližnjega uničila, sem se do Vas obrnil, Vas kličem kot pomočnike v boj in Vas prosim, pomagajte v besedi in dejanju. Tudi na Štajerskem se hoče zidati bolnica za tuberkulozne ljudi, pa ker se rabi zaradi dragih zdravil in zaradi boljše hrane, — v takih bolnicah mora namreč vsak bolnik več jedil dobiti, kakor bi mu sicer treba bilo, — za vsakega bolnika dvakrat toliko denarja, kakor v vsaki drugi bolnici, se povsod nabira za to bolnico in se vsak mili dar hvaležno sprejme. Dajte tudi Vi, gospodje, nekatere krajcarje, da boste mogli temu, ki je prišel zdrav nazaj, reči, tudi mi smo pomagali, da si si rešil svoje zdravje.

Opomba. Nabrana svota je znašala 21 kron za »Tuberkolosenheim«.

kosce ter razsekane vrgli njej pod noge, a njo in njeno sestro so onečlašali na najljubši način. Jednega dečka, kateremu so pred njegovimi očmi zaklali očeta in mater in je na to jokajoč in kričeč bežal iz vasi, ustrelilo je pet Turkov, da je razstreljen obležal na mestu. Taka grozodejstva silijo uboge slovanske macedonske kristjane, da se sredi zime vzdignejo proti svojemu krvoloku. Ako se Evropa v oči gleda takim krivicam ne gane, potem moramo misliti, da je v zadnjem srcu zamrl čut človeštva in da države iščejo vsaka le svoje koristi — na krvavečem telesu svojega bližnjega. Sicer pa bi naši slovanski trpini na Balkanu že davno bili rešeni turškega jarma, da bi ne bilo Nemčije. Ta po svojih političnih agentih neprestano hujska turške oblasti na ubogo slovansko rajo, na drugi strani pa ne pripusti, da bi velevlasti posegle vmes na korist balkanskih naših še neodrešenih bratov.

Razne politične novice. V Essenu na Nemškem je umrl slavní izdelovatelj kanonov Alfred Krup. Zadela ga je kap. — Stavka premogokopnikov na Francoskem je končana. — Proračun za prihodnje leto izkazuje 180 milijonov mark. Nemška ošabnost je draga. — Na Angleškem je sprejet novi šolski zakon, ki je v marsičem mnogo boljši od sedanjega, posebno tudi z ozirom na katoličane. — Na Ogerskem uprizarjajo dijaki velike izgrede proti cesarski pesmi »Bog ohrani«. Nadebudna mladina! — Nemški socialisti hočejo izdati za bližajoče volitve v državni zbor nemški 500.000 brosuric. Občudovanja vredna delavnost! — Burska generala Botha in Delarey se vrnete iz Evrope v začetku decembra v Južno Afriko.

Dopisi.

Iz ljutomersko-gornjeradgonskega okraja. Dne 23. novembra 1902 se je iz tega okraja poslalo g. Kočevarju naslednje pismo, katero je podpisano od mnogih volilnih mož: Velepoštovani g. Kočevar! Podpisani volilci gornjeradgonskega in ljutomerskega okraja Vas pozivljajo v imenu vseh drugih, da se predstavite in razvijete svoj program, po katerem hočete delovati kot deželni poslanec. To lahko storite pri Sv. Križu, pri Kapeli ali tudi pri Sv. Jurji. Dan pa in sicer nedeljo in uro javite vsaj 14 dni prej v časnikih, posebno v »Slov. Gospodaru«. Slede podpisi.

Sv. Lenart v Slov. gor. Nemška zavist in podlost ne more mirovati, temveč mora vedno rohati proti Slovencem. — Tako rovanje je bilo naperjeno proti gosp. dr. Fran Tiplič-u, zdravniku pri Sv. Lenartu. Naenkrat se je namreč raznesla govorica med ljudstvom onkraj Sv. Trojice v Slov. gor., da gospod doktor odhaja od nas. Ljudstvo je bilo radi tega zbegano ter prihitelo vpraševati in prositi, da bi gospod doktor ne odšel. — Potolaženi so ljudje odhajali, ko so dobili zagotovilo, da gospod doktor ostane in da so to podlo laž raztrosili njegovi nasprotniki. — Ljudje imajo g. dr. Tipliča jako radi ter mu vse zaupajo. — On je zdravnik v pravem pomenu besede. Njega kiti temeljito znanje, vedno proučevanje strokovnjških listov, blago srce proti bolnikom — a diči ga tudi plemeniti kremen — značaj — je pač naše gore list. Videl sem marsikoga, ki si je brisal roso oko in rekel: »Ko bi g. dr. Tipliča ne bilo, krila bi me že hladna zemlja.« A to vse peče njegove nasprotnike, zato zgornji manever proti gospodu doktorju. — Mi prav dobro vemo, zakaj in v kateri glavi se je rodila ta laž — za naprej bomo jako pazili na dotično ošabno in puhlo osebo. —

Z veseljem in ponosom beležimo v našem trgu napredek za napredkom v slovansko korist. Najnovejši pridobitek je slovanska gostilna s samo slovanskim napisom v hiši g. M. Poliča. Opremljena je gostilna jako elegantno po mestnem vzgledu. — Tudi hleve z jako velikim dvoriščem, krasen vrt in kegljišče ima na razpolago. — Gostilničar se